

Læsehandleplan for sprog og læsning 2024

Beskrivelse af målgruppen

Lysholm er en kommunal specialskole for elever med svære generelle indlæringsvanskeligheder og/eller specifikke udviklingsforstyrrelser. En gruppe elever har endvidere multiple funktionsnedsættelser. På Lysholm går der ca. 55 elever fra 0. til 10. klasse.

I klasserne er der typisk 7-9 elever. Undervisningen foregår som fællesundervisning, gruppeundervisning og individuel undervisning. Læringsmiljøet tager udgangspunkt i mangfoldige læringsfællesskaber, samt autismpædagogik, sansel motorik, totalkommunikation, alternativ supplerende kommunikation og den mere generelle kommunikation i form af sproglig opmærksomhed.

Læsning på Lysholm

En af forudsætningerne for overhovedet at kunne tale om læsning i generel forstand er, at eleven kan lydskele sproglydene og visuelle sanseindtryk. Denne begrænsning markerer, at der for flere af Lysholms elever ikke vil være tale om læsning som det forstås i almen forstand. For andre elever på Lysholm gælder det, at de allerede er godt i gang med den første del af at "knække læsekoden". Enkelte er på vej til at blive såkaldte "flydende læsere" – nogen hvor forståelsen af det læste er proportionelt – og andre, hvor læsningen forløber flydende, men hvor forståelsen ikke følger med.

På Lysholm er "læsning" og forudsætningerne for at kunne læse derfor en mangestrengt violin, som på ingen måde kan relateres til det enkelte barns alder eller klassetrin.

På Lysholm defineres "læsning" og "faglig læsning" med et udvidet begreb, hvor også piktogrammer, elektroniske Go talk Now bøger, Poddbøger, og billeder indgår som en del af den daglige læseundervisning. Vi har særlig opmærksomhed på læseretning, da vi mener at dette er grundlæggende for forståelsen af det eleven læser, både i forbindelse med piktogrammer og almen læsning f.eks. i forbindelse med dagsskemaer og sociale-historier.

På Lysholm er læseindsatsen en tværfaglig indsats. I den forbindelse samarbejder vi i vores PLC- team. PLC-teamet består af læsevejlederen, sprogtoholderen, matematikvejlederen, ikt-vejledere og læringskoordinatorer samt ledelsen. PLC-teamet har fokus på at vejlede og spare med personale i forhold til

elevernes læring, læringsmiljø og at bidrage til at skabe de bedste betingelser for den enkelte elevs deltagelsesmuligheder i fællesskabet.

For at vi på Lysholm kan tilrettelægge en målrettet indsats i forhold til den enkelte elevs sprog- og skriftsproglige udvikling og læringspotentiale, kan kvalitative og/eller kvantitative test være nødvendige/aktuelle i forhold til at afdække den enkelte elevs skriftsproglige nuværende udviklingstrin. På Lysholm kan læsevejleder og/eller sprogtovholderen i samarbejde med elevens lærer, pædagoger og forældre anvende test/screeninger i det omfang velegnet materialer eksisterer og test er muligt, for at afdække elevens aktuelle standpunkt. På Lysholm anvendes blandt andet læsetest fra Hogrefe og Tras - sprogtest

Elever testes kun i de tilfælde, hvor en test og test-seancen giver mening i forhold til elevens læse- og progudvikling. Det vurderes individuelt.

Tidlige sprog-, læse- og skriveindsatser

På Lysholm arbejdes der fra 0. klasse med den enkelte elevs sproglige udvikling og lyderret opmærksomhed i forhold til sproglig og skriftsproglig indsats. Der arbejdes med forskellige tilgange og metoder, der er tilpasset den enkelte elevs udvikling, kompetencer, kommunikationsmuligheder og interesseområder.

På Lysholm arbejdes der med både før-skriftlige læringsaktiviteter og skriftsprogstilegnelse for eksempel via:

- Sprogposer/sprogkufferter med konkrete, billeder, højtlæsningsbøger, bogstaver og ord.
- Sanglege med konkrete og bevægelse.
- Dialogisk læsning – skriftsproglig opmærksomhed, med fokus på før, under og efter aktiviteter.
- Læseretning – bogstavlæsning og symbollæsning.
- Babblarna og Karlstadsætninger – lydlig opmærksomhed og syntaks/sætningsopbygning.
- Bogstavindlæring – fonem og grafem.
- Alkalær – fonetisk og systematisk læseindlæring, hvor der tages udgangspunkt i lydrette ord og der arbejdes ud fra læsetrappen og håndfornem-øvelser.

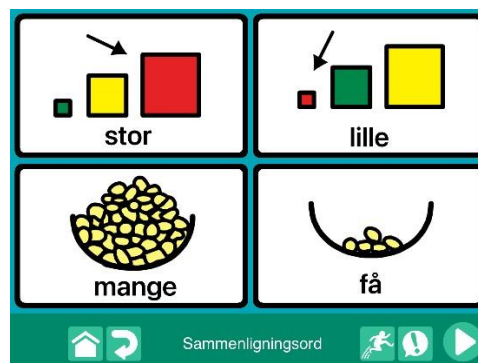
Sproglig udvikling i fagene

Sproglig udvikling foregår på Lysholm som er et tværgående samarbejde mellem alle fag. Eleverne skal gennem hele skoleforløbet udvikle deres sproglige færdigheder, så de kan tilegne sig viden om verden, trives og lære i alle fag.

Undervisningen er tilrettelagt ud fra en systematik, hvor nye ord, begreber, tal og tegn visualiseres og gengives med talrige gentagelser indenfor et enkelt emne, der ofte går igen på tværs af forskellige fag. Disse gentagelser og overindlæring, er for Lysholms elever grundlæggende i forhold til den sproglige udvikling og tilegnelse/udvidelse af barnets ordforråd. De undervisningsmaterialer der anvendes, understøttes ofte af forenklet/enkle skriftsprogstegn for over tid, at lede elevernes opmærksomhed over på bogstavslæring og læseretning.

Ord og begreber visualiseres og anvendes i praktiske kontekster, der tager udgangspunkt i elevernes hverdag og interesser.

Arbejdes der for eksempel med nye ord, tal og begreber i matematik kan der inddrages sprogkufferter, der indeholder forskellige matematiske materialer.

Analog og digital læsning

Analoglæsning:

På Lysholm arbejder vi bl.a. med dialogisk læsning, som et læsefællesskab mellem elever og lærer, for at understøtte elevernes sproglige udvikling og sproglige kompetencer. Dette er et vigtigt element gennem hele skoleforløbet. Dialogisk læsning er med til at give gode aktive læseoplevelser. Det styrker elevernes aktive lytning og giver erfaring med skriftsprog. Dialogisk læsning kan give adgang til tekster, som de fleste af eleverne på Lysholm ellers ikke kan læse på egen hånd.

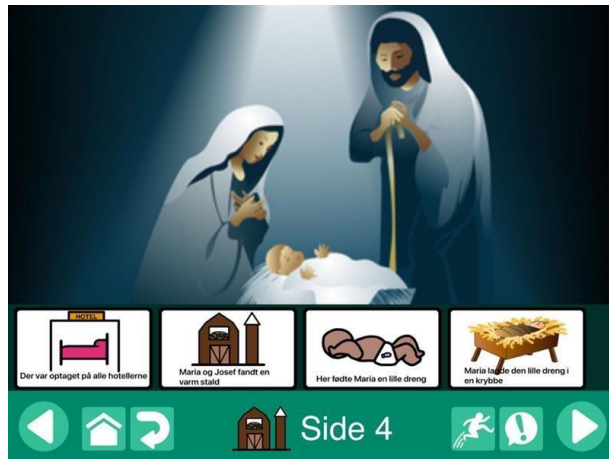
Dialogisk læsning er en måde at læse på, som udvider traditionel højtlesning ved at eleverne bliver inviteret til at deltage aktivt i læsningen gennem samtale og leg.

Lysholms læringscenter/bibliotek giver eleverne adgang til mange forskellige analoge materialer, der kan læses/undersøges på Lysholm eller lånes med hjem. Den fysiske bog kan være med til at give en taktile sanseoplevelse. På Lysholm vægtes den lette adgang til forskellige fysiske bøger i klassen og i læringscenteret.

Digitallæsning:

Der arbejdes med digitale bøger, der kan vises på iPad og smartboard f.eks. Go talk now- bøger, bookcreator-bøger, læselærings-apps og e-bøger fra biblioteket.

Mange af de analoge materialer udarbejdes til dialogiske materialer af personalet. Disse materialer indtales i forkortede elektroniske udgaver af personalet med fokusord, understøttes visuelt, med eventuelle lydeffekter og kort skriftsprog, for at understøtte elevernes sproglige udvikling og begyndende/spirende læsning.

Forældresamarbejde

I forbindelse med forældresamarbejdet kan fokus være en gensidig forventningsafstemning i forhold til elevens sprog- og skriftsprogstilegnelse. Derudover kan forældre og personale inspirere hinanden i forhold til, hvad der motiverer og interesserer eleven.

Skolen kan tilbyde guidning til gode læseoplevelser hjemme, tilbyde materialer, samt vejledning i hvordan hjemmet bedst kan støtte op om elevens sprog- og skriftsprogstilegnelse.

Dysleksi

På Lysholm testes ingen af eleverne med den nationale-ordblindetest, da denne er udviklet til elever, hvor der ikke er andre åbenlyse forklaringer på elevernes læsevanskeligheder end ordblindhed. Ordblindetesten er ikke udviklet til elever på specialskoler, hvilket betyder, at grænseværdierne på Ordblindetesten kan være misvisende at anvende på denne gruppe elever.

Da Ordblindetesten trækker informationer om elevens alder og klasstrin via UNI-login, bliver elevens score sammenlignet med det klasstrin, elevens UNI-login svarer til. Det giver således kun mening at teste elever med Ordblindetesten, som undervises på samme eller nogenlunde samme niveau, som deres UNI-login er angivet til".

Der findes en ordblind-risikotest, hvilket forældre kan bede om, at deres barn testes i. Denne test skal tages senest på 1. klasstrin. På Lysholm er denne test ikke obligatorisk.

Dansk som andet sprog

Tosprogede elever er børn, der har et andet modersmål end dansk, hvor tilegnelsen af det danske sprog først sker i kontakten til det omgivende samfund, f.eks. via skolens undervisning. Lysholms handleplan for dansk som andetsprog er udarbejdet med henblik på at styrke tosprogede elevers sproglige og faglige udvikling. Her dækker sproglig udvikling over mundtligt, såvel som skriftlig kommunikation.

Som en del af Roskilde kommunes strategi om at øge fokus på elever med dansk som andetsprog og deres deltagelsesmuligheder i læringsfællesskaber, har Lysholm som institution mulighed for at modtage vejledning fra Roskildes kommunale vejleder i Dansk som andet sprog.

På Lysholm arbejdes der fra 0. klasse med den enkelte elevs sproglige udvikling og lyderet opmærksomhed i forhold til eventuelt fremadrettet sproglig og skriftsproglig indsats. For tosprogede elever vil denne indsats også gøre sig gældende, dog med enkelte undtagelser for elever med engelsk som modersmål. Her kan undervisningen foregå som en kombination af elevens modersmål (engelsk) og dansk. De begreber og sproglyde eleven kun har kendskab til på modersmål (engelsk), er dem der anvendes i de individuelle fag.

På Lysholm er en overvejende stor del af undervisningen tilrettelagt ud fra en systematik, hvor nye ord, begreber, tal og tegn visualiseres og gengives med talrige gentagelser indenfor et enkelt emne, der går igen ofte på tværs af forskellige fag. Disse næsten overdrevne gentagelser, er for Lysholms elever grundlæggende i forhold til den sproglige udvikling og tilegnelse/udvidelse af barnets semantiske netværk. En fremgangsmåde/arbejdsmetode vi oplever at tosprogede såvel som ikke tosprogede elever profiterer af.

I dagligdagen anvender personalet de småord og vendinger de kan på elevernes modersmål. Dette for at imødekomme elevernes sproglige baggrund og kommunikationsform.

Ligeledes er der f.eks. som emne arbejdet med de lande eleverne kommer fra og det sprog eleverne har som modersmål. Hver dag blev der arbejdet med et land. Eleverne legede at de fløj til dagens land. Når de kom frem til landet, havde forældrene indtalt en besked på en iPad til dem på det pågældende sprog. Det var den samme besked på de forskellige sprog. Ud fra billeder, pcs-symboler, konkrete og små film blev der talt om selve landet, sprog, kulturen, dyr, mad og musik.

Forældresamarbejde

På Lysholm bestræber vi os på at inddrage tosprogede elevers kulturelle baggrund og sprog i dagligdagen. Vi vægter et godt forældresamarbejde, hvor forældrene blandt andet inddrages i elevernes kultur, ordforråd og brug af modersmål. Dette sker b.l.a. ved at forældrene indtaler beskeder og ord på elevernes kommunikationshjælpemidler, således at ordene både er på dansk og på elevens modersmål. Disse beskeder og ord inddrages i undervisningen.

Lysholm vil gerne være med til at inspirere forældre til tosprogede elever til at støtte op om elevernes sprog- og læseudvikling for eksempel i form af sociale historier, materialer på forskellige sprog, små videoer, piktogrammer og billeder.